

به نام خدای مهربان

ارزشیابی توصیفی

در کدام عصر زندگی می‌کنیم؟

عصر حاضر و العصر
که همه در زیانند جز باور داران شایسته کردار
و سفارش‌کنندگان یکدیگر به حق و شکیبایی

قرن ۱۷ عصر روشنگری

قرن ۱۸ عصر خرد

قرن ۱۹ عصر پیشرفت

قرن ۲۰ جنگ ، عقیم گذاشتن انقلاب سبز ، گسست خانواده ، مهاجرت ، انفجار جمعیت

اینک ؛ چه عصری است ؟

- عصر فناوری‌های نوین دیجیتال مجازی
- عصر تغییرات شدید عصر اضطراب بزرگ‌راه‌های اطلاعاتی
- عصر دانایی و به زودی آزادراه‌های اطلاعاتی

هیچ جای توفقی نیست

و این عصر ، خود نفعه‌ای است از نفعات حق که :

«إِنَّ لِرَبِّكُمْ ، فِي أَيَّامِ دَهْرِكُمْ نَفَحَاتٍ ، أَلَا فَتَعَرَّضُوا عَنْهَا»

گفت پیغمبر که نفعت‌های حق
گوش و هوش دارید این اوقات را
نفعه آمد مر شما را دید و رفت
نفعه دیگر رسید ، آگاه باش !
اندرین ایام می‌آرد سبق
در ربایید این چنین نفعات را
هرگه را می‌خواست جان بخشید و رفت
تا از این هم و انمانی خواجه تاش

با برداشتن موانع :

اول ای جان دفع شر موش کن
گرنه موشی دزد در انبار ماست
ریزه ریزه صدق هر روزه ، چرا
وانگهان در جمع گندم جوش کن
گندم اعمال چل ساله کجاست ؟
جمع می‌ناید در این انبار ما ؟

مانع‌ها :

ساختار متمرکز برنامه درسی
آنانی که اعتقاد دارند کتاب درسی تنها امتحان نمره و ...
در حال انجام کار هستند کنار بروند.
نمی‌توان کاری انجام داد ، باید از سه راه کسانی که
و از خود شروع کنیم .

ما ؛ به عنوان رهبران یادگیری

- چگونه ؟** با تغییر نگرش افزایش دانش و مهارت - توان ایجاد آرمان مشترك
- ویژگی‌های رهبر : - بازتعریف همه مدل‌های رایج
- نگرش سیستمی

با تغییر در نقش‌ها

- آموزش به یادگیری
- دانش‌آموز به یادگیرنده فعال پژوهنده مراجع پرسشگر
- معلم به مشاور و یاور و مرشد و راهبر و راهنما و تسهیل‌گر ، ناظر و بازخورددهنده
- مدرسه عادی به مدرسه یادگیرنده محرك و روشنگر و معنادارکننده زندگی و کیفیت آن
- فناوری پاسخ به تفاوت‌های فردی
- رویکرد از انتقالی به اکتشافی و ...
- و با بازگرداندن همه برنامه‌ها و کارها به اصول :

اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

«مصوبه ۷۱۳ شورای عالی آموزش و پرورش ۱۳۸۲/۲۱»

به منظور نظام‌بخشی به فعالیت‌های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و با توجه به رویکردها و نگرش‌های نوین در تعلیم و تربیت

۱ - جدایی‌ناپذیری ارزشیابی از فرآیند یاددهی - یادگیری نه به عنوان نقطه پایانی

پرسش : یا

آموزش برای ارزشیابی ؟

ارزشیابی در خدمت آموزش و یادگیری ؟

آموزش برای نمره ؟

یا

آموزش برای یادگیری ؟

یادگیری برای ؟

- دانستن توسعه مهارت‌های شناختی ، پژوهشی ، مادام‌العمر
- توانستن برای انجام دادن (اشتغال)
- با هم زیستن صلح و مدارا
- بودن و مسوولیت پذیرفتن

در این فرآیند یادگیری بهبود می‌یابد آن هم مداوم

من ساوی یوماه فهمغبون (امام علی) هر کس دو روزش مساوی باشد ، زیان کرده است .

۲ - استفاده از نتایج ارزشیابی در بهبود فرآیند یاددهی - یادگیری و اصلاح برنامه‌ها و روش‌ها

وضع موجود

تغییر میزان داده‌ها ، اطلاعات ، ابزار حفظ

و ارزشیابی یعنی قضاوت

وضع مطلوب

تغییر نگرش‌ها ، رفتارها ، تحول ذهن

و ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی

چرا ؛ ارزشیابی توصیفی ؟

برای تعیین میزان تحقق اهداف آموزشی و پرورشی و طراحی مراحل بعدی با نظارت بالینی

و بازخورد . برای اصلاح و بهبود فرآیندهای یادگیری

و جبران نارسایی‌ها .

ارزشیابی از چه ؟

از میزان ، کیفیت و معنادار بودن آموخته‌ها در زندگی

مزیت رقابتی ارزشیابی توصیفی ؟

- مانع اضطراب ، استرس ، کودک‌آزاری ، ترک تحصیل و بزده‌های اجتماعی

- بهداشت و امنیت روانی

- چه یاد گرفتني ؟ نه چه نمره‌اي گرفتني .

۲ - هماهنگی میان هدف‌ها ، محتوا ، روش‌های یاددهی - یادگیری و فرآیند ارزشیابی

در ارزشیابی باید تناسب و هماهنگی بین هدف‌ها ، محتوا و روش‌های یاددهی - یادگیری مربوط به هر درس مورد توجه قرار گیرد .

هر هدف محتوایی و هر محتوایی روش ویژه‌ی خود را می‌طلبد .

پس سنجش

پوشه‌کار
مشاهده
پژوهش
مصاحبه
و ...

ابزارهای مختلف

اما یادگیری باید حاصل تلاش فکری خود دانش‌آموز باشد .

یادگیری وظیفه‌ی اوست این باید تبیین شود .

اما آموزش چه چیزی ؟

- آموزش چگونه یاد گرفتن
- آموزش روش یادگیری نه صرف محتوا
- آموزش روش فکر کردن و اندیشیدن

و جرأت آموزی

چگونه ارتباط بین داده‌ها را برقرار کند تا به اطلاعات دست یابد و چگونه اطلاعات را پردازش کرده تا به تولید دانایی بینجامد و به کار بستن دانایی در زندگی و با هم زیستن و بودن و مسوولیت پذیرفتن و ...

و چنان هماهنگی‌ای که ،

دانش آموز را در مسیر پیشرفت قرار داده

در تولید هدف ، محتوا و روش مشارکت کرده ،

خود ، ادامه دهنده باشد ،

با انگیزه‌ی درونی .

۴ - توجه به آمادگی دانش آموزان

در طراحی و اجرای انواع برنامه‌های ارزشیابی باید به آمادگی‌های جسمی ، عقلی ، عاطفی و روانی دانش آموزان توجه شود .

هر دانش آموز حق دارد بداند

چه یاد می‌گیرد ؟ به چه درد می‌خورد ؟

چگونه یاد می‌گیرد ؟ چگونه یاد گرفتن ؟

و با چه معیاری سنجیده (ارزشیابی) می‌شود ؟

و چرا ؟

امروز چیست و کیست که شناختی است ؟

به برای چه تبدیل شده است .

اگر چرایی ؟

معنادار باشد ، به

- رضایت خاطر

- بهزیستی عاطفی و هیجانی

- تعلق اجتماعی

- خلاقیت

- استقلال

- سلامت جسم

- تصمیم‌گیری

- و ...

می انجامد ،

آنگاه می‌توان ارزشیابی نمود :

چطور یاد می‌گیرد

چطور مشکل‌اش را حل می‌کند

چگونه می‌تواند بر مشکلاتش غلبه کند

و چگونه می‌تواند اشتباهاتش را اصلاح کند .

می‌توان از او پرسید :

چه کردی ؟

با چه مشکلی روبرو هستی ؟

برای پنج سال آینده چه پیشنهادی داری ؟

۵ - توجه به رشد همه‌جانبه‌ی دانش‌آموزان

در ارزشیابی باید به جنبه‌های مختلف رشد بدنی ، عقلی ، عاطفی ، اجتماعی ، اخلاقی و حرکتی

دانش‌آموزان توجه شود .

یعنی : ارزشیابی رشد دهنده

شاخص رشد معرفت :

پرسش‌های بیشتر

و نه بیشتر دانستن

ندانستن هرچه بیشتر بهتر

ارزش به پرسشگری ، طراحی پرسش‌های عالمانه

تولید و ساخت اطلاعات و دانش و

بهره‌مندی از آموخته‌ها در زندگی

«توجه به همه‌ی ابعاد وجودی دانش‌آموز»

ما نپرسیم .

بلکه پاسخگو باشیم با بازخورد

ما شکیبایی در یادگیری را با آنان تمرین کنیم

و روحیه‌ی پرسشگری را تقویت نماییم .

زیرا ، فرآیند یادگیری و پرسش‌های دانش‌آموزان به اندازه‌ی پاسخ‌ها اهمیت دارد .

۶ - توجه همه جانبه به دانش‌ها ، نگرش‌ها و مهارت‌ها

در ارزشیابی ، متناسب با محتوای آموزشی و پرورشی باید به حیطه‌ی دانش‌ها ، نگرش‌ها و مهارت‌های دانش‌آموزان توجه شود .

سواد امروز :

توانایی تبدیل اطلاعات به دانش و کاربرد آن در زندگی

برای بهره‌گیری در جهت رشد ، توسعه‌ی فردی و اجتماعی

یادگیر هم یعنی : کاربرد آموخته‌ها در زندگی

شامل :

خواندن ، نوشتن ، حساب کردن و مهارت‌های زندگی اجتماعی ، فردی و ...

و به جای خط زدن مشق دانش‌آموز

برنامه‌ی آموزشی ، برنامه‌ی درسی ، کتاب ، درس و روش‌های سنتی ناکارآمد خط می‌خورد .

هر زمان نو می‌شود دنیا و ما
بی‌خبر از نو شدن اندر بقا
عمر همچون جوی ، نو نو می‌رسد
مستمری می‌نماید در جسد

وسیله‌ی سنجش که امتحان صرف بوده دچار چالش شده

چرا امتحان ؟ چرا نمره نمره بی‌تفسیر امتحان با تهدید و انتقام !

«آموزش و درس برای نمره به یادگیری و آموزش مبتنی بر زندگی و جامعه تبدیل شده»

۷ - توجه به ارزشیابی دانش‌آموز از یادگیری‌های خود (خودارزشیابی)

در ارزشیابی باید شرایطی فراهم شود که دانش‌آموز نیز بتواند از یادگیری‌ها و عملکردهای خود و دیگر دانش‌آموزان ارزشیابی کند .

اجازه دهیم دانش‌آموزان در تهیه‌ی ملاک‌های سنجش با ما همکاری نمایند .

معلم از قبل فهرست ارزشیابی را تهیه کند .

این فهرست می‌تواند به کمک دانش‌آموزان تهیه و تدوین شود تا دانش‌آموزان هم از حدود

انتظارات معلم و هدف‌های فعالیت آگاه شوند و بدانند بر اساس چه ملاک‌هایی سنجیده می‌شوند .

ارزشیابی :

- خودارزشیابی

- ارزشیابی همسالان و همکلاسی‌ها

- ارزشیابی توسط اولیا

دانش‌آموز با ارزشیابی مستمر ، پربارسازی با روش‌های نوین مانند روش یادگیری گروهی ، مشارکتی و ... از راه تجربه محیط پیرامون خویش رشد می‌یابد .

از این رو تدریس ما باید بر هماهنگی محتوا و محیط باشد ، محتوا را در محیطی رشد دهیم که برای دانش‌آموز معنادار و به زندگی و تجارب شخصی او مرتبط باشد .
باتوجه به رفتارهای دانش‌آموز :

آنان چه می‌کنند ؟

- به چه چیزهایی علاقه‌مندند ؟

آن‌گاه } تشویق کنیم تا جذب آموزش‌ها شوند .
و مشتاقانه خود به خود از محیط بگیرند .
و خودشان به خودشان بیاموزند . (تجربه)

۸ - ارزشیابی از فعالیت‌های گروهی

در نظام ارزشیابی ، علاوه بر ارزشیابی فردی ، باید از فعالیت‌های گروهی نیز ارزشیابی به عمل آید .

نشاط و شادی در فعالیت‌های گروهی

با کار گروهی و درگیر کردن دانش‌آموزان گروه با مسأله‌ی درسی و ارتباط آن با زندگی و نحوه‌ی حل مسأله

علاوه بر خواندن و نوشتن ،

بسیاری از صفات اخلاقی پسندیده در وجودشان نهادینه می‌شود .

اعتماد به نفس پیدا می‌کنند .

کار گروهی می‌دانند .

با دیگران ارتباط صحیح برقرار می‌کنند .

اهل مشورت هستند .

نقد می‌کنند و از انتقاد هم هراس ندارند .

کار گروهی مستلزم آگاهی است ، اگر بتوانیم با هم کار کنیم بالاترین موفقیت را به کف آورده‌ایم .

زیرا کیفیت زندگی فرد به کیفیت زندگی دیگر افراد بستگی دارد به عنوان بخشی از محیط زندگی او .

در چنین کلاسی :

همه حق اظهارنظر دارند .

فرد برای گروه تلاش می‌کند و گروه به فرد اهمیت می‌دهد .

هیچکس نمی‌پرسد نمره چند گرفتی ، بلکه می‌پرسند چه چیزی یاد گرفتی !

پشتیبان یادگیری دانش‌آموز باشیم با دو فنآوری : محبت و صبر

زانکه هستند از فواید چشم‌کور

کودکان را می‌بری مکتب به زور

جاننش از رفتن شکفته می‌شود

چون شود واقف به مکتب می‌دود

۹ - توجه به فرآیندهای فکری منتهی به تولید پاسخ

در ارزشیابی باید علاوه بر پاسخ نهایی به فرآیندی که منجر به تولید پاسخ شده است توجه کرد . البته نتیجه حاصل فرآیند است . و فرآیند بی نتیجه نیست . توجه بیش از حد به پاسخ نهایی

پژوهش و فشار برای کسب نمرات بالاتر در امتحانات انگیزه و علاقه‌ی دانش‌آموزان را به دروسی مانند علوم و ریاضی برای تعبیه‌ی عمر از بین می‌برد .

پژوهشگران اسکاتلندی با انجام این مطالعه روی گروهی از کودکان ۱۱ ساله و پراکنجه نشان دادند ، این دانش‌آموزان بعد از برگزاری امتحانات پراسترس برای ورود به دبیرستان علاقه‌ی خود را به درس خواندن از دست دادند . (پژوهشکده‌ی تعلیم و تربیت)

اگر همه چیز در پاسخ نهایی و امتحان نهفته است ؟!

پس از امتحان دیگر انگیزه‌ای نیست و معمولاً بعد از امتحان چیزی به یاد نمی‌آورند و یا نمی‌دانند چه وقت و چگونه از آن استفاده کنند .

اما اگر پاسخ نهایی و ارزشیابی در خدمت یادگیری باشد ،

پس از پاسخ نهایی

یادگیری ادامه دارد .

و دانش‌آموز احساس مسوولیت بیشتری برای پیشرفت یادگیری و کاربرد آن در زندگی می‌نماید یعنی نتایج حاصل از ارزشیابی را برای بهبود زندگی خود استفاده می‌نماید .

۱۰ - تأکید بر نوآوری و خلاقیت

در ارزشیابی باید با تأکید بر روش حل مسأله ، زمینه‌ی رشد و شکوفایی دانش‌آموزان فراهم شود .

زیر باران بیا قدم بزنیم حرف نشنیده‌ای به هم بزنیم

نو بگوئیم و نو بیندیشیم عادت کهنه را به هم بزنیم

و ز باران کمی بیاموزیم که بباریم و حرف کم بزنیم

کم بباریم اگر ، ولی همه جا عالمی را به چهره نم بزنیم

چتر را تا کنیم و خیس شویم لحظه‌ای پشت‌پا به غم بزنیم

سخن از عشق خود به خود زیباست سخن عاشقانه‌ای به هم بزنیم

سالکا قطره‌ها در انتظار تواند زیر باران بیا قدم بزنیم

«شادروان مجتبی کاشانی»

با فاصله گرفتن از روش‌های دهه‌ها و قرن‌های گذشته مگر پایه‌های اصلی و محکم و استوار روش عادی و معمولی ما مربوط به ۴۰ ، ۵۰ سال پیش بود .

از حدود ۲۵ سال پیش کار فردی به گروهی تبدیل و مهارت‌های زندگی نیز به درس‌ها افزوده شده است تا بتوانند با انجام رفتارهای مثبت و سازنده با مشکلات روزمره زندگی دست و پنجه نرم کنند .

و از حدود ۱۵ سال پیش با تبدیل آموزش‌های کمی به کیفی ، افزایش کیفیت را در یادگیری و خلق دانش جستجو کردند و در پنجه گذشته نوآوری را محصول خلاقیت دانستند و تأکید بر نوآوری و خلاقیت داشتند و ما اینک باتوجه به این روند باید به جستجوی معنویت و معنا دار کردن آموزش‌ها در یادگیری و زندگی بپردازیم تا زمینه‌ی رشد و تعالی و شکوفایی دانش‌آموزان فراهم شود .

با رشد شخصیت ، خودباوری ، درک مثبت از خود و اعتماد به نفس

۱۱ - تنوع روش‌ها و ابزارهای اندازه‌گیری و سنجش پیشرفت تحصیلی

باتوجه به اهداف ، ماهیت و نوع موارد ارزشیابی ، از انواع مختلف روش‌ها و ابزارهای ارزشیابی مانند (پرسش‌های شفاهی ، آزمون‌های عملی ، انواع پرسش‌های عینی و انشایی ، روش‌های مشاهده‌ی رفتار ، پوشه‌های مجموعه کار ، آرایه‌ی مقالات و طرح‌ها ، گزارش مربوط به فعالیت‌های تحقیقاتی ، ارزشیابی عملکردی ، ارزشیابی مستمر ، انواع دست‌ساخته‌ها ، روش خودسنجی و ...) استفاده می‌شود .

آموزش تهدید بود و نمره و تهدید نه تنها به پیشرفت کمک نمی‌کند که مشکلات روحی - روانی بیشتری تولید می‌کند و نمره آیا نمره ۲۰ درس ... به دانش‌آموز در حل مشکلات روزمره‌ی زندگی کمک می‌کند .

نمره شمارش خطاست نه تحلیل آن که چه بکند .

یادگیری چالش‌برانگیز است (یعنی دانش‌آموزان را در مسأله‌ی زندگی یا درسی خودشان درگیر می‌کند) و بازخورد دهنده و بازخورد از نظارت فرآیندی و بالینی نشأت می‌گیرد و بازخورد رشددهنده و مثبت است یعنی تشویق‌کننده زیرا دانش‌آموز تلاش کرده و بازخورد مؤثر یعنی باعث راهنمایی می‌شود .

تا خود به مدیریت یادگیری برسد و بداند چگونه بهتر یاد می‌گیرد و برای رسیدن به مراحل بعد برنامه‌ریزی کند و نیز برنامه‌ریزی برای زندگی و طراحی آینده و حل مشکلات خود و جامعه‌ی هم‌اکنون .

با ارزشیابی مستمر یعنی سنجش سازنده ، پویا و رشددهنده نه تکرار امتحان آن هم فرآیندی و بالینی در تمامی لحظه‌ها در دوره‌ی آموزش و تا پایان عمر زگهواره تا گور دانش‌جوی (پیامبر گرامی اسلام «ص»)

معلمی که آموزش می‌دهد

یعنی نمی‌خواهد دانش‌آموز یاد بگیرد

آموزش معمولی ، عادی ، فشار بر حیطه‌های شناختی است .

بدون توجه به حیطه‌های عاطفی .

این‌گونه بسنجیم ؛ آیا آنچه در درس تاریخ فرا گرفته به او کمک می‌کند تا وقایع اتفاقیه‌ی روز را تحلیل کند و بفهمد یا فقط نمره گرفته است ؟

اما در یادگیری ، با راهبري و راهنمایی لازم و به جا آنان را در مسیر پیشرفت قرار می‌دهیم چه یاد گرفتیم ، نه چه نمره‌ای !

تا به خود راهبري برسد با سه پرسش :

۱ - می‌خواهم به کجا برسم (اهداف)

۲ - در حال حاضر کجا هستم با بررسی دوری و نزدیکی خود با هدف

۳ - چگونه فاصله‌ام را کاهش دهم . با تفکر ، تجزیه و تحلیل و پرسش و پژوهش در عمل

یا من کیستم مناسبات خود با خودم

با دیگران

با محیط زیست

و با خدای مهربان و رسالت و مأموریت انسانی من چیست ؟

۱۲ - استفاده از انواع ارزشیابی

در فرآیند یاددهی - یادگیری لازم است باتوجه به هدف‌ها ، محتوا و روش‌های تدریس از انواع ارزشیابی‌ها (از قبیل تشخیصی ، تکوینی ، مجموعی ، هنجار مرجع ، هدف مرجع ، «درونی ، بیرونی ، ملی و ...») استفاده شود .

دانش‌آموزان به عنوان طراحان و خالق فرهنگ می‌توانند فرهنگ را بسازند ، نه آن‌که آن را تکرار نمایند .

پس

زمینه‌ی دخالت و شرکت بچه‌ها را در همه چیز مدرسه فراهم کنیم .

و بعد :

× بپذیریم که دانش‌آموزان می‌توانند اشتباه کنند . (حق آنان است)

× با آغوش باز اشتباهات دانش‌آموزان را بپذیریم .

× پرسش‌های بی‌مایه را قبول کنیم .

× آنان را یاری دهیم که خود اشتباهاتشان را کشف کنند .

× پاسخ‌های ناصحیح آنان را دست کم نگیریم . (براساس تلاش آنان)

× فرآیند چگونگی رسیدن به پاسخ را برای دیگران توضیح دهند .

- x فرصت دهیم به صورت گروهی به نگارش مقاله و روزنامه‌ی دیواری و نقاشی و ... بپردازند .
 - x گردش و بازدید علمی ، سیاحتی ، تاریخی ، زیارتی و ...
 - x یادداشت‌برداری و پژوهش
 - x استفاده از کتابخانه‌ی مرجع
 - x استفاده از نرم‌افزارهای تعاملی
 - x ایجاد زنگ خلاقیت
 - x استفاده از روش مشارکتی به جای رقابتی
 - x استفاده از امکانات محلی
 - x استفاده‌ی غیرمرسوم از کلاس درس
 - x استفاده از والدین به عنوان دستیار معلم
 - x در ساخت و تولید دانش
- «حفظ ممنوع» کاربرد درس در زندگی با تفکر ، مشاهده و ...

۱۴ - استقلال مدرسه و معلم در فرآیند ارزشیابی

در فرآیند ارزشیابی باید استقلال مدرسه و معلم در چهارچوب سیاست‌های کلی آموزش و پرورش حفظ شود .

کدامیک ؟

ما به پیشرفت حساسیت داریم یا به نقاط ضعف ؟

یکی به امتحان و دیگری به بازخورد می‌انجامد

و معلم اثربخش

به پیشرفت تک‌تک دانش‌آموزان علاقه‌مند است

و قادر است آنان را علاقه‌مند ، جسور ، متهور ، شجاع

و به چالش بکشانند .

و در هدایت آنان مسوولیت نهایی را به عهده بگیرد .

از این رو

باید نحوه‌ی اراییه‌ی مطالب درسی با ادراک (دانش قبلی) و سطح تجربه‌ی دانش‌آموز متناسب باشد .

و به دانش‌آموزان مجال فعالیت بدهیم .

کنجکاو و او را تحریک

پرسشگری او را تقویت

و پژوهشگری او را تشویق نماییم .

چگونه معلم مؤثر باشیم :

- ♦ دادن فرصت به دانش‌آموزان برای صحبت با شما
- ♦ کمک به دانش‌آموزانی که خود را باور ندارند .
- ♦ مساعدت به دانش‌آموزان هیجانی
- ♦ کمک به روحیه‌ی آنان پس از مواجهه با شکست هرچند شکست نیست تجربه است و شکست اولین گام پیروزی است .
- ♦ نشست با اولیا و دانش‌آموزان
- ♦ مواجهه با امور غیرمنتظره ، تجربه فعال‌کننده برای پربارسازی کلاس (قطب‌نما ، میکروسکوپ ، مطالعه برای لذت ، برداشتن حاکمیت نمره ، سرود همگانی کلاس و ...)
- ♦ وقت خود را با مجبور کردن دانش‌آموزان به حفظ کردن بی‌معنا تلف نکنیم .

برای تقویت اعتماد به نفس :

- دانش‌آموزان ضعیف را پای تخته ببریم و در حضور دیگران از آنان چیزهایی پرسیم که یقین داریم بلدند.
- ♦ برای گفتن غلطها :
 - اول نکات مثبت نوشته‌هایشان را یادآوری کنیم و بگوییم اگر این را هم این‌طور می‌نوشتی ، همه چیز درست بود .
 - ♦ طراحی سؤال توسط خودشان
 - ♦ از دانش‌آموزان پرسیم .
 - چه چیزی راجع به این موضوع می‌دانید .
 - آنگاه روش ارتباط دادن دانسته‌ها را یاد دهیم . (راهنمایی کنیم)
 - با مشاهده ، با استفاده از تجربه‌ی خود و دیگران
 - با مقایسه‌ی اطلاعات و مشابهت‌ها و اختلاف‌ها
 - و بر بازدهی دانسته‌ها بیفزاییم .
 - ♦ آنان را در کشف نقاط قوت خود یاری دهیم .
 - ♦ آنان را در پذیرش نقاط ضعف خود یاری دهیم .
 - ♦ تهدید ممنوع حتی دادن وعده‌ی جایزه چه رسد به انگ زدن ، مقایسه ، بازداشتن از تفریح ، تکرار ، امتحانات هماهنگ ، مسابقات و المپیادها
 - ♦ برای جایگزینی رفتار نامطلوب ، به او گزینه‌ی مثبتی ارائه نماییم یا او را راهنمایی کنیم تا خود به گزینه‌ی مثبت و فرق آن با رفتار نامطلوب دست یازد .
 - ♦ دمیدن روح امید ، امید به آینده ، خودباوری تا بگویند : من ناتوانی را افسانه می‌دانم/من می‌توانم

- ♦ او را باور کنیم
 - ♦ در یادگیری دانش آموز احساس مسوولیت برای پیشرفت در یادگیری پیدامی کند تا کاربرد آن در زندگی.
- و اطلاعات حاصل از ارزشیابی را برای بهبود یادگیری خود استفاده می نماید .

می خواهیم مجد و عظمت گذشته تکرار شود

عظمت تمدن و فرهنگ اسلامی - ایرانی

نجات بخش قرون وسطی از ...

با توحید

باشکوه صعود به قلعه افتخار

با عزمی انسانی

با انرژی عشق

برای زندگی آن کنیم که انتظار و توقع داریم

زیباترین هنرها پیوند دل به دلهاست بنگر چه کار آسان مشکل گرفتم ای دوست

کاری کنیم کشف کنند

نه این که یاد دهیم

رویکرد یاددهی رویکرد انتقالی است .

بهرتر آن است که این رویکرد

به رویکرد اکتشافی تغییر یابد

و نیز به رویکرد فرآیندی و تعاملی

که یادگیری است .

یادگیری در اثر تجربه کشف تعامل ایجاد می شود .

یادگیری باعث بروز رفتارهای متفاوت در شرایط گوناگون می شود .

یادگیری واقعی : نحوه اندیشیدن را می آموزد و زمینه حرکت اندیشه ی یادگیرنده و دستیابی او را به

شناخت هموار می سازد .

یادگیری واقعی در حد کسب اطلاعات و یادآوری تمام نمی شود

یادگیری واقعی آن است که بتواند پایه ی کشف مطالب جدید باشد و به رشد و استقلال فکری و خودراهبری

دانش آموز کمک کند .

و یادگیری یعنی زیباتر نگریستن و بهتر زیستن در پناه خدا

فشار بیشتر برای نمره ی بیشتر = اضطراب

خیلی چیزها مهم است نه فقط نمره

مانند این که

آیا بچه‌ی من با بچه‌های دیگر سازگاری دارد

آیا بچه‌ی من با بچه‌های دیگر بازی می‌کند

می‌دود دوست می‌شود .

و ...

یا می‌رود کودک به مکتب پیچ‌پیچ چون ندید از مزد کار خویش هیچ

دوران گران‌بهای کودکی و ... را ضایع کردن

گناهی نابخشودنی است .

چون کند در کیسه دانگی دستمزد آن‌گهان بیدار ماند شب چو دزد

ادیسون در خانه احمق نامیده می‌شد .

و در مدرسه آخرین نفرات آخر کلاس بود .

امتحان یک اندازه‌گیری است

اندازه‌گیری مکرر گیاه و دیگر موجودات سهمی در رشد آن‌ها ندارد .

اما جمع‌آوری اطلاعات به هدف باغبانی و بازخورد دادن به رشد ... می‌انجامد .

امتحان یکسان‌نگری کمی است و بر خلاف پذیرش فلسفه تفاوت‌های فردی .

نکته این کلاس‌ها با فشارهای خردکننده بر دانش‌آموزان آنان را برای آزمون‌های مدرسه‌ای و دانشگاهی

آماده می‌سازد (یعنی این امکان هست) ولی روح یادگیری را که همانا میل و رغبت به دانستن و کاربرد

دانسته‌هاست (یادگیری) نابود می‌کند :

مانند : مسوولیت‌پذیری ، مشارکت‌پذیری ، استقلال فکری ، تحمل آراء دیگران ، مهربانی ، صلح‌جویی و ...

۱۵ - اصل رعایت قواعد اخلاقی و انسانی در ارزشیابی

به موجب این اصل ، ارزشیابی باید به گونه‌ای سامان‌دهی و اجرا شود که موجب خدشه‌دار شدن

حقوق ، تعاملات انسانی ، اعتماد به نفس و سلامت روانی دانش‌آموز یا معلم نگردد .

زمینه‌ای فراهم شود تا خود دانش‌آموز به خطای خود پی ببرد .

در این صورت به شناختی فرای شناخت خود رسیده تا توسط دیگری

پشتیبانی از یادگیری دانش‌آموزان ، یادگیری یعنی تغییر و نه ثبات

معلم مؤثر به اندازه‌ی اندیشیدن در خصوص ارابه‌ی محتوا

به تفکر درباره‌ی نحوه‌ی یادگیری دانش‌آموزان می‌پردازد .

ارزشیابی نوعی ابزار آموزشی برای ارتقای یادگیری است .
برای سلامت دانش‌آموز از هر نظر در آینده
بہتر است ، تأکید بر یادگیری تا آنچه تدریس می‌شود .
زیرا ،

در ۲۰ سال آینده آنچه امروز تدریس می‌شود دیگر نیست

پس ،

یادگیری برای طراحی آینده از هم‌اکنون

با هماهنگی مغز (اندیشه) و مدیریتِ دل (انگیزه) و مهارت (دست)
آموزش و پرورش در خور شأن انسانی داشته باشیم .

۱۶ - اصل توجه به تفاوت‌های فردی

در انجام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی می‌بایست به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان

توجه شود .

از تجربه‌ی دیگران استفاده کنیم تجربه‌ها را دوباره تجربه نکنیم
تجربه مدرسه‌ی خوبی است اما شهریه‌اش سنگین است

سرعت زمان مکان و علاقه به محتوا

در دانش‌آموزان متفاوت است

به تفاوت‌های فردی

از این‌رو نباید سرعت و ... برای معلم مهم باشد

آنچه مهم است فرایند است زیرا سرعت و ... با فشار زمانی مایوس‌کننده و بی‌انگیز کننده خواهد بود.

و زندگی زیبا

زندگی است که در آن با آگاهی ، رنج بسیار کشیده باشیم

تا پیوستن به اصل روشن خورشید

یا ایهاالانسان انك كادح الي ربك كدحاً فملاقیه

و نهایت تمامی نیروها پیوستن است

پیوستن به اصل روشن خورشید

و ریختن به شعور نور

یادگیری طبیعی به روش و شیوه‌ی زبان مادری

مبتنی بر طبع و استوار بر بهداشت روانی و شخصیتی فرد

چگونه از مادر یاد گرفتیم

و مادر آن را به ما چگونه آموخت

دستم بگرفت و پا به پا برد تا شیوه‌ی راه رفتن آموخت

با حرکت و هنر

و بر این شیوه عمل کنیم .

۱۷ - ضرورت هماهنگی در تحقق اصول ارزشیابی

در به کارگیری اصول فوق‌الذکر باید میان سازمان‌ها ، مراکز ، ادارات ، واحدها و سایر بخش‌های مسوول ارزشیابی در مورد روش‌ها ، ابزارها ، معیارها و برنامه‌های اندازه‌گیری و سنجش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ، تعهد و هماهنگی کامل وجود داشته باشد .

در این‌گونه

باید از مسوولان و معلمان مدرسه حمایت کرد .

به ویژه ،

در به کارگیری روش‌های مؤثر آنان که منجر به کاهش مشکلات رفتاری ، کودک‌آزاری،

اضطراب ، ترك تحصیل و بزه‌های اجتماعی ، سوء مصرف مواد مخدر ، خودکشی ،

فرار ، پرخاشگری و ...

در بین کودکان و نوجوانان می‌شود ...

نکته

باور به توانایی‌های دانش‌آموزان به جای ارزشیابی ملاک کنش‌های بعدی می‌شود .

بچه‌ها خوبند ،

همین که خداوند آنان را به ما داده کافی است ، چیز دیگری نیاز نیست

بچه‌ها بدون آن‌که کسی به آنان بگوید قوانین بازی و یادگیری را طوری تغییر می‌دهند که دیگران هم

بتوانند با آنان بازی و مشارکت داشته باشند . اگر ما هم این انعطاف را داشته باشیم ، چه می‌شود !

بگذاریم

بچه‌ها بهشت را نقاشی کنند و وارد آن شوند .

چه زیباست ، يك نمره را برداشتن و این همه توانایی داشتن

چه باید کرد ، هر کدام نقشی داریم ، پیدا کنیم در آفرینش ما آن نقش چیست ؟ هر کس خود ، آگاهی یابد ،
اگرچه به اندازه‌ی نورافشانی کرم شب‌تاب این یعنی یادگیری

ای که با نامت جهان آغاز شد دفتر ما هم به نامت باز شد

ادامه با هم ...

معاونت آموزش و پرورش عمومی
دی ۱۳۸۳